

Linköping den 11 november 1984

NILS BAUMGARDT
Kvinnebyvägen 11
582 60 LINKÖPING
☎ 013 - 15 67 06

Firman Johannes Dam & Sön
Aakirkeby, Bornholm

Detta är icke ett affärsbrev utan ett brev som rör släkten Dam. Det bör därför överlämnas till någon släktkunnig medlem av familjen Dam i Aakirkeby för besvarande.

Jag heter Nils Baumgardt och härstammar på min mors sida från en släkt Dam i Aakirkeby, vilket framgår av en släktutredning med titeln "Stamtavle over Familien Dam, Aakirkeby", gjord av två lärare, L.Dam och N.Hansen, och tryckt 1907 av Bornholms Tidendes Bogtrykkeri, Rønne. Med ledning av huvudsakligen den utredningen har jag gjort den här bifogade uppställningen över släkten. Mitt namn återfinnes längst ner till vänster.

Mitt fullständiga namn är Nils Otto Adolf Dam Baumgardt. Namnen Adolf och Dam har jag efter min morfar. Mitt släktnamn är dock endast Baumgardt och namnet Dam har jag som dopnamn för att bevara ett samband med släkten Dam. Jag har varit domare men är nu pensionerad sedan 10 år. Under åren närmast före pensioneringen var jag lagman i Bollnäs tingsrätt i landskapet Hälsingland, dessförinnan under många år härads hövding i Bollnäs domsaga. Ändringen av titeln hade samband med en omorganisation. Jag bor nu sedan sju år tillbaka i min födelsestad Linköping i landskapet Östergötland.

För cirka fem år sedan fann jag i en livsmedelsbutik i Linköping en förpackning med kex, tillverkade av "Johannes Dam & Sön, Aakirkeby". Eftersom möjligheten fanns, att kexen - "Den bekendte bornholmske Smør-Rugkiks" - tillverkats av släktingar till mig, köpte jag genast ett paket. Jag har sedan köpt många gånger av dessa kex, som jag funnit mycket goda.

Först innevarande år har jag gjort en närmare undersökning av om jag kunde vara släkt med kextillverkarna. Jag har då använt mig av L.Dams och N.Hansens stamtavla. Tack vare den har jag funnit (på sid. 35) namnet Jörgen Johannes Dam. Det har antecknats, att han föddes 11/6 1893 men ytterligare uppgifter har ej lämnats, vilket är förklarligt nog,

eftersom han ju var en mycket ung man när stamtavlan trycktes 1907. Men om man går bakåt i tiden finner man, att både hans far och hans farfar (bästefar) var bagare. Jag fann därför rimligt antaga, att det varit denne Jörgen Johannes Dam, som givit sitt namn åt kexfabriken. Hur Jörgen Johannes är släkt med mig framgår av min här bilagda uppställning. I en handskriven anteckning i mitt ex. av L.Dams och N.Hansens stamtavla sägs, att ~~den~~ i stamtavlan återopade "Skiinboken" senast innehafts av ~~en~~ Dr.Phil. Axel Dam i Köpenhamn. Jag tror mig ha funnit även honom i stamtavlan på sid. 27 såsom identisk med där omtalade Axel Peter Sonne Dam, född 26/2 1905. Även honom har jag tagit med i min bifogade uppställning.

För att jag skall kunna räkna släktskap med Jörgen Johannes Dam och nyssnämnde Axel Dam fordras, att man går tillbaka till början av 1700-talet. Det är alltså inte fråga om nära släktskap. Men mitt intresse för denna släktskap är ändå stort, eftersom jag håller på med att skriva ^{en}berättelse om slakten Dam. Min morfars far Carl Erasmi Dam invandrade till Sverige från Rønne på Bornholm 1858. Han var då fajansmästare och hans kunnande ansågs nödvändigt för startande och drift av en fajansfabrik i Timmernabben vid Kalmar sund. Tio år senare deltog han i startande och drift av en fajansfabrik i Oskarshamn, fem mil norr om Timmernabben. Han var dock endast delägare i dessa fabriker. Men 1873-1874 - sedan han sålt sina andelar i nämnda fabriker - startade han en helt egen fajansfabrik på en bondgård Boda i Ålems socken, vilken han köpt några år tidigare. Den fabriken övertogs senare av hans son, min morfar, Adolf Dam, som drev den till sin död 1922. Därefter drevs fabriken av min mor Juliana Dam, gift Baumgardt. Driften nedlades 1931 och blev sedan ej återupptagen. Boda-fabriken låg nära köpingen Pataholm vid Kalmar sund och bara 7 km från Timmernabben. Min artikel kommer att till stor del handla om dessa fajansfabriker. Jag skriver också om min morfars farfar och hans döttrar, som drev Damhotell i Rønne. Och jag går kortfattat tillbaka till tiden omkring år 1700. - Beträffande Carl Erasmi Dams avkomlingar i Sverige hänvisar jag till en år 1959 upprättad stamtavla, gjord av en dotterdotterson till Carl E. Dam, läraren Nils Bohm. Min artikel om slakten Dam kommer inte att tryckas utan att framställas endast i ett litet antal ex.

Jag motser tacksamt och med stort intresse svaret på min fråga, om jag kan räkna släktskap med kextillverkarna i Aaskirkeby. Om svaret blir ja kunde, skulle också vara intressant att få veta något mera om släktingarna i Aaskirkeby och ev. på andra håll i Danmark.

Högaktningfullt

M.

Postat 11/11 1984

M.

JOHANNES DAM & SØN

Bornholms Kiks- og Biscuitfabrik

3720 Aakirkeby . Telefon (03) 97 42 00 . Giro 4 00 84 80

Hr. Nils Baumgardt.
Kvinnebyvägen 11
582 60 linköping
Sverige.

Aakirkeby 1984.11.26.

Først vil jeg takke mange gange for det meget interessante brev, jeg har modtaget. Det er lige før, jeg kunne tænke mig, at gå ind i slægtsforskning, når jeg går på pension. Men altså uden at være slægtsforsker, kan jeg fastslå den direkte linie til Kexbageriet.

Dam, Christian Pedersen(6/11 1695 - 21/5 1750)
Født på Christiansø.

Dam Philip Rasch. (14/3 1738 - 10/6 1819)

Dam, Marcus Ludvig(13/11 1791 - 25/6 1851.)

Dam, Jørgen Mathias (10/10 1837 - 10/4 1880.)
Købte 1855 en avlsbrugerejendom " i Krogen" og lod der indrette et bageri. Solgte dette bageri til sin svoger senere, og lod indrette et nyt bageri på torvet.

Dam, Martin Christian (10/11 1863 - 2/8 1931)
Købte Bageriet tilbage 1889 (i krogen) Adr. Østergade 1.
Kasserer i Aakirkeby bank fra dennes oprettelse i 1902 til 1931. Afstod 1917 bagerforretningen til sin søn:

Dam , Jørgen Johannes (11/6 1893 - 26/12 1981)
Nu er vi kommet frem til min fader, Johannes Dam, som rigtigt skrevet lagde navn til voreBornholmske Smør-Rugkiks.
Efter første verdenskrig byggede min far en større ovn, den var faktisk alt for stor, derfor spekulerede han i forskellige Biscuits. Rugkiksene kom frem omkring 1924.
Efter 1930 byggede min far et helt nyt bageri samme sted.
Anden verdenskrig satte en stor dæmper på produktionen, rationering o.s.v.
Far var bl. a. medlem af byrådet, formand Bornholms Bagermesteforening, formand for Bornholms Retsforbund, medstifter af Aakirkeby Bibliotek o.s.v.

Dam, Jørgen Martin. (30/9 1927)
Nuværende og undertegnende ejer af bageriet, Østergadel.
"i Krogen" som kun de ældre kan huske navnet på. Jeg var i lære i København, Sejlede som bager på Ø.K. skib Selandia, arbejdede

JOHANNES DAM & SØN

Bornholms Kiks- og Biscuitfabrik

3720 Aakirkeby . Telefon (03) 97 42 00 . Giro 4 00 84 80

som bagersvend i Odense og København. Omkring 1952 flyttede jeg hjem til Aakirkeby, hvor far og jeg førte firmaet videre i fællesskab, derfor navnet Johannes Dam & Søn.--Blev gift 1955 med Nanna Finne, har to børn Susanne og Jesper.-- 1962 overtog jeg firmaet alene.

Far og jeg havde en dejlig tid sammen, hvor der samtidig kom mere gang i firmaet. Den blå pakke kom frem i 1953, og senere kunne vi udvide markedet til Sverige.

Dn, Jesper Johannes (29/3 1959)

Udlært som bagersvend. Arbejdet som bagersvend i Norge,--Blev gift 1984 med en norsk pige, Tonny-Beth Johansen, bosat i Aakirkeby.

Jesper og jeg arbejder nu sammen i firmaet, og vi har det virkelig godt sammen. - 1980 fejrede vi 125 års jubilæum med pomp og pragt.

Bageriet er stadigvæk et traditionelt dansk bageri, med en sideløbende produktion af Rugkiks. Vor hovedaftager er Sverige. Vi forhandler i øjeblikket med Canada, om et større parti dertil.

Min kone og Jespers kone arbejder også godt sammen i forretningen.

Dette var i korte træk linieføringen til kexbageriet. Skulle yderligere spørgsmål have interesse, er jeg parat til dette også. Skoleinspektør Ole Dam, Ringsted, fætter til mig, har arbejdet en del med slægten. Der er ingen tvivl om, at han kan blive til stor hjælp, såfremt dette måtte ønskes.

Med venlig hilsen

Jesper Dam

De skal være meget velkommen til Bornholm.

Bagerichefen Jörgen Dam
3720 Aakirkeby
Danmark

Käre nyupptäckte släkting

Tack för Ditt brev. Det glädde mig mycket. Resultatet av min släktforskning blev överraskande gott. Medlemmar av vår släkt Dam synes alltså ha funnits i Aakirkeby alltsedan Christian Pedersen Dam och hans föräldrar i slutet av 1600-talet flyttat från Christiansö till Aakirkeby. Det var också glädjande att höra, att bageriet går bra och att alla i Din familj trivs bra med att arbeta tillsammans i rörelsen.

Du hälsar mig välkommen till Bornholm. Tack för det. Jag skulle också gärna fara dit tillsammans med min hustru Birgit. Men vi är gamla, jag är 77 år och Birgit 70 år, så jag vet inte om det kan bli av, även om vi nu är rätt pigga. Jag har emellertid en bror Gösta, som är 17 år yngre än jag. Han är pianofabrikör och bor i Linköping, och jag vet att han har planer på att fara till Bornholm sommaren 1985 och då ta med sig sin hustru Anna-Britta. Dessa planer har han haft redan innan jag fick Ditt brev. Gösta är liksom jag intresserad för slakten men har inte haft tillfälle ännu att forska själv. Jag hoppas, att åtminstone Gösta och Anna-Britta får tillfälle hälsa på Er i Aakirkeby till sommaren.

Birgit och jag besökte Bornholm 1952 och bodde då på Dams Hotell i Rønne det hotell som grundats av min morfars farfar Adolf Müller Dam och efter hans död drivits av hans äldsta dotter Katrine Dam, kallad Trine, till dess hon 1890 överlät rörelsen på en Richard Ancher, sedermera även konsul, vilken synes ha varit brorson till här nedan nämnda Elisabeth Christine Dam, född Ancher, som var mor till min morfar. När Birgit och jag sålunda bodde på hotellet visade hotellets dåvarande innehavare oss omkring i hotellets olika avdelningar och jag var med honom ner i vinkällaren, där han visade de kraftigt tilltagna grundmurarna av granit. Vi hade med oss vår lilla bil, en Volkswagen, och med den for vi omkring och såg en stor del av vad som fanns att se på ön. Bland annat var vi i Aakirkeby. Men vi visste ju inte då, att vi hade släktingar där.

Du ställer i utsikt, att Din vän skoleinspektören Ole Dam i Ringsted skulle kunna hjälpa mig med ytterligare släktforskning. Just nu har jag

inte någon fråga aktuell, som direkt berör släkten Dam. Men jag har en annan släktfråga. Min morfars mor Elisabeth Christine, som jag förut nämnt i detta brev, var född Ancher. Hon föddes 25 maj 1833 och var dotter till gårdsägaren Hans Michael Ancher och hans hustru Elisabet Kirstine, född Rasch. De bodde i Almegaard i Knudsker, som låg strax utanför Rønne. Dessa makar hade också åtminstone en son, nämligen artillerilöjtnanten Johan Ancher, som blev dansk nationalhjälte på grund av sina insatser under dansk-tyska kriget 1864. En minnessten med hans namn finns alltså vid Dübbøls skansar omedelbart väster om Sønderborg. Birgit och jag var där 1960 och såg bland annat denna sten. Johan Ancher var alltså morbror till min morfar. Nu är frågan den, om jag genom Christine Dam, född Ancher, är släkt även med den mycket kände danske målaren Michael Ancher.^{x)} En syster till min morfar berättade för mig på 1930-talet, att "vi" skulle vara släkt även med honom. Men hon visste inte något närmare därom. Om Ole Dam kunde utreda denna släktfråga skulle jag vara mycket tacksam. Den gäller visserligen släkten Dam endast indirekt. Men den kunde kanske ändå intressera honom, eftersom den gäller en så allmänt känd person som Michael Ancher. Han var född på Bornholm 1849.

Till slut vill jag tillönska Dig och Dina familjemedlemmar en God Jul och ett Gott Nytt År. Och jag hoppas förstås på en god kontakt med Dig även i framtiden.

Din nye vän

MS.

*x) gift med Anne Ancher, f. Brøndum
in dotter Helga A., målarinna.*

Postsk 17/12-84.